

III nacionalinė doktorantų konferencija „Veritas Ethnologica“

2018 m. gegužės 3-4 d. Lietuvos istorijos institute Vilniuje vyko III etnologijos doktorantų konferencija „Veritas Ethnologica“, kurią su partneriais iš kolegialių institucijų organizavo Lietuvos istorijos instituto Etnologijos ir antropologijos skyrius.

Rengti tokio pobūdžio konferencijas yra nauja iniciatyva, tačiau smarkiai auganti, nes pirmojoje etnologijos konferencijoje, kuri vyko Kauno Vytauto Didžiojo universitete (VDU), buvo sutelkti tik trys mokslo centrai: Klaipėdos universitetas (KU), Lietuvos istorijos institutas (LII) ir Vytauto Didžiojo universitetas (VDU), o antrąją ir trečiąją konferencijas papildė doktorantai ir iš kitų Lietuvos universitetų, vykdančių Etnologijos mokslo krypties doktorantūrą: Vilniaus universiteto (VU), Lietuvos muzikos ir teatro akademijos (LMTA) bei Lietuvių literatūros ir tautosakos instituto (LLTI).

Šiais metais įvykusioje konferencijoje buvo keletas naujovių: pirma, buvo kviečiami dalyvauti ne tik etnologijos ir antropologijos doktorantai, bet ir artimus tarpdalykinius tyrimus atliekantys kolegos, antra, dalyvių gretas papildė doktorantė iš užsienio.

Pirmąjį posėdį „Bendruomenė, jėga, tradicija“ moderavo Daiva Vyčnienė (LMTA), diskutantu buvo Donatas Brandišauskas (VU). Pirmas šio posėdžio pranešėjas Justinas Stankus (VU) pranešime „Mianmaro Shan provincijos valdžios koliažas: pirminio lauko tyrimo apžvalga“ atskleidė dviejų mėnesių trukmės vizito metu tyrinėto lauko apžvalgą, ką jam pavyko pažinti empiriškai, bei įvardijo iššūkius, patirtus atvykus į „lauką“, pateikė jų sprendimo būdus. Doktorantės Rasos Kasperienės (VDU) pranešime „Politinio protesto grupių įrašų tematika socialiniame tinkle

Facebook“ buvo analizuojami šie klausimai: kokios yra pagrindinės vyraujančios radikaliai nusiteikusių grupių temos, kokios yra šių temų ypatybės, kokia gali būti šių temų kaita bei kas veikia temų įtampą, dinامينius procesus. Doktorantė Kristina Dolinina (LMTA) pateikė pranešimą „Šiaurės Centrinės Indijos *kathak* bendruomenės: šokio tradicijos kaita“ pasidalindama teorine analize, probleminėmis išvalgomis bei lauko tyrimo apžvalga. Doktorantas Jonas Tilvikas (LII) pranešime „Liaudies ir oficialiosios medicinos sąveika lietuvininkų bendruomenėje“ pateikė teorinę analizę ir apžvelgė 2017 m. atlikto etnografinio tyrimo rezultatus, įvardijo liaudies medicinos ir oficialiosios medicinos požiūrių ypatumus, lygino Lietuvoje ir Vokietijoje gyvenančių apklaustųjų lietuvininkų nuostatas.

Antrąjį posėdį „Mitas, religija, ritualas“ moderavo Daiva Vaitkevičienė (LLTI), diskutinius klausimus aptarė Rimantas Balsys (KU) ir Vytautas Tumėnas (LII). Pirmas šio posėdžio dalyvis Rokas Sinkevičius (LLTI) skaitė pranešimą „Saulės dukros vestuvių mito struktūra: religiniai, tautosakiniai, paprotiniai kontekstai“. Antras pranešėjas Aurimas Bačiulis (LLTI) nagrinėjo mokslinę temą „Skirtis tarp tautosakos ir rašytinės tradicijos: raganavimo tyrimų problema Lietuvoje“. Posėdį užbaigė doktorantė Vaida Rakaitytė (VDU) pranešimu „Etnografinis lauko tyrimas: senieji Kūčių papročiai šiuolaikiniam žmogui“, kuriame nagrinėjo papročių reprezentavimo formas muziejinės erdvės „lauke“ aptardama 2017 m. edukacinių programų metu atlikto etnografinio tyrimo Žemaičių muziejaus „Alka“ Žemaitijos kaimo ekspozicijoje, Rokiškio krašto muziejuje, Arklio muziejuje, Lietuvos liaudies buities

muziejuje, Prienų krašto muziejuje ir Šiaulių „Aušros“ muziejaus Žaliūkių malūnininko sodyboje rezultatus.

Trečiąjį posėdį „Kintančios tapatybės ir vietos“ moderavo Žilvytis Šaknys (LII), diskusiją vedė Irma Šidiškienė (LII). Pirmoji šio posėdžio pranešėja Aušra Teleišė (LII) pranešime „Holistiniai etnografiniai miesto tyrimai: vietos apibrėžimo problema“ kėlė teorines problemas, ką ir kaip reikia analizuoti mieste, kad būtų atskleistas visuminis jo vaizdas. Remdamasi miesto antropologų ir sociologų teorijomis, doktorantė pateikė būsimų lauko tyrimų struktūrą, tyrimų strategijos viziją. Kita doktorantė Karina Taruškaitė (VDU) pranešime „Kauno gyventojų tapatybė: atminties kaita XX a. vid.–XXI a. pr. naratyvuose“ atskleidė teorinius, metodologinius aspektus bei pagrindinį tyrimo rūpestį – kaip per atmintį ir pasakojimus konstruojama tapatybė. Studentė motyvavo, kodėl empiriniam tyrimui pasirenkami sovietmečiu prijungti prie Kauno mikrorajonai. Pranešėja Auksė Noreikaitė (VDU), atliekanti lauko tyrimus Lietuvos ir Latvijos pasienyje dešimt metų, pranešime „Lietuvos ir Latvijos paribio gyventojų etninio tapatumo formavimasis bei raiška XX a. pab.–XXI a. pr.“ išryškino gyvenamosios aplinkos bei sąveikos su kitais svarbą. Doktorantė paaiškino, jog jai svarbu tirti ir vieną, ir kitą pusę, o vietoje pasirenkanti taip, kad jos būtų greta abipus sienos, tada ieškanti sąsajų tarp šių ir kitapus sienos esančių gyventojų.

Ketvirtąjį posėdį „Etniškumas ir transnacionalizmas mišrioje šeimoje“ moderavo Vida Savoniakaitė (LII), diskusiją vedė Laima Anglickienė (VDU). Pirmoji šio posėdžio dalyvė Inga Zemblienė (LII) savo pranešimu „Lietuvos totoriai sovietmečiu: tarp totoriškos ir mišrios šeimos“ pristatė vieną savo disertacijos tyrimo dalių. Ji aptarė lauko tyrimų rezultatus,

gautus iš Kauno, Vilniaus, Alytaus, Panevėžio, Klaipėdos miestų ir rajonų arealų, pateikė apklaustų 71 pateikėjo duomenis. Kita doktorantė Akvilė Motuzaitė (Turku universitetas, Suomija) pateikė pranešimą „Transnacionalizmas ir dvikalbystė kaip kultūrinė strategija mišrioje suomių-lietuvių ir graikų-lietuvių šeimose“. Pranešime doktorantė grindžia, jog transnacionalizmo konceptas išryškina socialines, kultūrinės transakcijas, t. y. parodo, kaip simboliai, idėjos ir reikšmės keliauja per valstybines sienas ir integruojami naujame kultūriniame kontekste. Anot autorės, transnacionalizmo perspektyva yra labai aktuali etniškai mišrių šeimų kultūriniame gyvenime, kuris apima ir kultūrinį bei lingvistinį vaikų ugdymą.

Penktąjį posėdį „Vaiko socializacija Lietuvoje“ moderavo Rasa Paukštytė-Šaknienė (LII), diskusiją vedė Auksuolė Čepaitienė (LII). Pirmoji šio posėdžio dalyvė Rūta Grišinaite (LII) pranešime „Vaiko socializacija vėlyvuojū sovietmečiu Lietuvoje: probleminės sritys ir galimi sprendimai“ pristatė teorinę savo tyrimo dalį, apibrėžė ir motyvavo 1962–1984 m. tiriamąjį laikotarpį, šaltinių kategorijas. Pranešėja pateikė keturis socializacijos analizės pjūvius. Doktorantė Audronė Darskevičienė (LII) pranešime „Ankstyvoji vaiko socializacija XXI a. Lietuvoje: moralės diskursas“ tyrimo objektu įvardijo tėvų nuostatas ir elgesį su vaiku, aptarė etnografinio lauko tyrimo rezultatus naudama antropologės Adrie Kusserow sąvokas *švelnūs* ir *kietasis* elgesys. Pranešėja pateikė tėvų elgesio su vaikais analizę parengusi ir išanalizavusi 100 interviu, kurių 75 buvo atlikti mieste ir 25 – kaime.

Apibendrinant doktorantų konferenciją „Veritas Ethnologica“ galima teigti, kad šio akademinio susibūrimo metu buvo naudinga ne tik aptarti tyrimų idėjas, gaires ar teorinius klausimus, bet ir iš tiesų

sulaukti kritiškų klausimų bei dalyvauti poleminėje diskusijoje. Pranešėjams pateiktų klausimų diapazonas buvo labai platus, tiek žvelgiant iš metodologinės perspektyvos tiek ir gilinantis į konceptualius nagrinėjamos temos ar konkrečių

tyrimų rezultatų aspektus. Taip pat buvo analizuojamas asmeninis pranešėjo santykis su nagrinėjama tema siekiant išsiaiškinti, kaip „lauke“ yra taikoma teorija. Tuo būdu dėtos pastangos ugdyti kritinį doktoranto mąstymą.

Vaida Rakaitytė